

# Danielpa Qillqan - Pusaq Chunka Isqunniyuq

*Llut'a Yachachikuykuna Ch'iqchay: Adventismo ukhupi "Sapa P'unchaw" nisqapa Históricu Qhawariynin*

Jeff Pippenger  
2024-02-22

Kay qillqakuna qatinqinpi Danielpa librunmanta qhawarispas, pusaq chunka hukniyuq kaq artikulopi, Manuscript Releases, volumen 20, 17–22 nisqamanta huk pasaje yaykuchirqanchik, maypichus Hermana White sut'inchaspa reqsichin, “the daily” nisqa yachachiyqa Cristopa santuarionninmanta kasqanta, anciano Prescottwan Daniellsmán “hanaq pachamanta qarqosqa angelkunamanta” qosqa karqan. Payqa mana cheqaqtapuni reqsichinchu “the daily” nisqamanta llulla yuyayninkuta, ñoqaqa rurasqayhinata; ichaqa historia qillqasqaqa ancha sut'ita rikuchin kayqa paykuna cheqaq kasqanta sayachiyta munasqankuta. Paykunapa maskharqanku wakin rakikuna Uriah Smithpa libro Daniel and the Revelation nisqamanta musuqmanta qillqayta, chaykunatachus “the daily” nisqamanta yachayninta sayachin, maytataq pay reqsichin Early Writings, página setenta y cuatropi allin qhaway kasqanta.

W. W. Prescottqa huk pacha qullqa revista \*The Protestant\* sutiyuqta rurasqa, chaypiqa sapallan tema karqan “sapa p'unchay” nisqamanta llullaq qhawariyta hatarichiy. Paypas, Hinantin Conferenciapa umalliqnin A. G. Daniellskunawan kуска, satanaspa punta lanzanman tukurqanku, Prescottpa kallpachasqan ruwananta qatinq, chay llulla yachachiyta Adventismopi chiqap yachachiy hina takyachinankupaq; ichaqa Ellen White kawsashaqtin, paykunapa satanaspa chay kallpachasqan ruwanakuna hark'asqa karqan, mana atipanakunankupaq. 1931 watapi, Daniells willakurqan, Manuscript Releasesmanta pasajeta qillqasqa watallapim (1910), payqa (Daniells) Hermana Whitewan “sapa p'unchay” nisqamanta huk rimay tinkuyta ruwasqanta, hinaspataq payman yuyachisqanta, paywan Prescottpa qhawariyninku chiqap kasqanta creenampaq.

Kay historiata allinta intindiya yachayqa ancha importanmi, imaraykuchus kunanqa qallariyku 1989 watapi chayamurqan yachaypa yapakuyninta qhawayta, maypachachus sagrado reformapa siq'ñankuna, chaymanta Daniel chunka hukniyuq qillqapa qhepa suqta versokuna kichasqa karqan. Chay k'anchayta riqsiy, mayqinchus Unión Soviética urmakuyinwan ruwasqa karqan Daniel chunka hukniyuq qillqapa tawa chunka versonta hunt'aspa, munanmi “sapa p'unchay,” nisqapa, hinallataq “sapa p'unchay” nisqawan sut'ichasqa profétic historiapa allin yachasqa kayninta; chay historiaraqmi rikuchin chay kikin historiapa yapamanta kutimuyininta Daniel chunka hukniyuq qillqapa tawa chunka manta pichqa chunka phisqayuqkama versokunapi. Chay versokuna sut'inchanku chay versokunapi kichasqa willakuyqa “inti llusqsimuy cheqmanta, chinchaymanta ima willakuykunam” kasqanta, mayqinkunachus Diospa llaqtanpa qhepa qatiykachasqa ñak'ariyninta apamunku.

Ichaga inti llaqtapi chaymanta hanaq llaqtapi willakuykuna payta mancharichinqa; chayrayku sinchi phiñakuyninwan lloqsispa achka runakunata chinkachinampaq, tukuyta atipachinampaqmi rinqa. Hinallataq palacionpa todonkuna hatarichinqa iskay qochakuna

chawpinpi, sumaq sagrado orqopi; ichaqa tukukuyninman chayanqa, mana pipas yanapanqachu. Daniel 11:44, 45.

1989 watapi Unión Soviética urmaq tukukuypin kichasqa tawa chunka versículopa willakuyninmi qhipa para willakuynin, chaymi papadota (norte llaqtapa rey nirqanku) “hatun phiñakuyniyuq llusispa achkata chinkachinampaq, hinallataq achkata lliwta tukuchinampaq” ruwanqa. “Willakuykuna” nisqaqa profecía nisqapi huk willakuymi.

¿Imaynataq willakuyta willakunkuman, mana cachasqa kashaspataq? qelqasqa kasqan hina:  
¿May sumaqmi chakiyninku thañi allin willakuyta willakuqkunapa, allin kaqkunamanta kusisqa willakuykunata apamuqkunapa! Romanos 10:15.

Qhipa paraq tami willakuyninqa kaymi Diospa qhipa p’unchay kamachisqan rikch’akuqnin-kuna willakusqan, paykunaqa uvas chakra takiypi, hinallataq Moisespa chaymanta Corderopa takiynintapas takinku.

¿Ancha sumaqmi urqkunapi allin willakuy apaqpa chakinkuna, hawkeyay willaqpa; allinmanta allin willakuy apaqpa, qespichiya willaqpa; Sionman niqpa: Diosniykiqa kamachinmi! Qhawaqniykikunaqa kunkankuta hoqarinqaku; hukllaña kunkawanmi takiyninkuta takinqaku: imaraykuchus uya uya rikunqaku, Señor Sionta kutichimuptin. Isaías 52:7, 8.

Daniel chunka once tawaq chunka tawaqniyuq versículopi “willakuykunaqa” huchayoq runata sinchita phiñachin, hinaspan papaq qhipa yawar wañuchikuynin hunt’akun. Chay willakuymi kinsa kaq angelpa willakuynin, kaylla shamunqa domingo p’unchay kamachikuypi hatun qapariyman wiñaq.

“Manam pipas chinkachisqa kanqachu manaraq achkiyta chaskispa, tawa kaq kamachikuyta hunt’anankupaq obligacionninta rikunku chaykama. Ichaqa llulla sábado nisqanta kallpawan hunt’achiq kamachikuy llusipti, hinaspa ‘kimsa kaq angelpa’ sinchi qapariynin runakunata uywapa hinaspa imagenninpa yupaychayninmanta willakuchipti, chayqa llulla kaqwan cheqaq kaqwan sut’inchasqa rakiy akllaytaqa rikusqa kanqa. Chaymantaqa huchallikuypi sapa kuti qhipariqkunaqa uywapa señallanta chaskinqaku.” Signs of the Times, November 8, 1899.

“Inti lloqsimanta chayri chinchaymanta willakuykuna” papaspa kamachikuyninta phiñachin, Domingo p’unchay kamachiypi hatun qapariyman wiñan, chay willakuytaq qhipa paraq willakuyninmi, mayqinchus 2001 watapi septiembre killapa 11 p’unchayninpi qallarikurqan. “Hatun qapariy” nisqa rimayqa huk profetiko rimaymi, mayqinchus aswan-aswan kallpa yapakusqanta rikuchin.

“Kay pachaqaq cheqaq kaq, kimsa kaq angelpa willakuynin, sinchi kunkawan willakusqa kananmi, chayqa aswan-aswan kallpachasqawan niqmi, hatun qhipa pruebanman qayllaykushaspanchik.” The 1888 Materials, 1710.

44 kaq versikulopi “willakuykuna” ninqa qhepa tamyaq willakuyninmi, runapa probacionnin wichq’akunanpaq ñawpaqta, Miguel hatariptin. Chayqa kikin qhepa tamyaq willakuyninmi 11 de septiembre de 2001 p’unchaypi chayamuq, ichaqa wiñan hatun qapariyman, utaq hatun

kunka-man, pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellasqa kaptinku, chaymanta Santo Espíritu mana tupuyniyuqta hich'asqa kaqtin. Chayqa kikin qhepa tamyaq willakuyninmi, pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellakusqankup pacha-ta señalasqa.

Qhipa tamya willakuyqa llullachisqa kashan huk “thak kay” hinaspa “allin kawsay” willakuymanta, chayta Laodicea Adventismo apamun “asno” chayamuymanta pacha “león” chayamunaykama. 2001 wata, septiembre 11 p'unchawmanta qaylla hamuq domingo kamachikuykama kay pachaqa Laodicea Adventismopaq espíritu wañuy lechunmi; hinaspa Diospa wasin (Jerusalén) juzgasqa qhepaman juzgasqa runakunaqa chaylla p'ampapi wañunku. Laodicea Adventismopaq wañuy lechunqa “asno”wan “león”wan chawpipi kashan; hinaspa chay qhesachasqa willakuy, paykunapa wañuyninkuta paqarichiq, “inti lloqsimuy lado”manta willakuykunam (Islam nisqapa unancha) hinaspa “norte”manta (papadopaq unancha). Chayqa kkillan willakuymi, chaymi kinsa kaq angelpa willakuynin.

Daniel chunka huk ñiqin kapitulupi qhepa soqta versículokuna, 1989 watapi tukuy pacha tukukuy tiempopi kichasqa karqan, qhepa para willakuymi; chayqa willakusqa kachkan huk llulla qhepa para willakuy “thak kaywan allin kawsaywan” nisqa willakusqa kashaqtin. Qhepa para pruebayqa ñawpaqta Diospa wasinta tinkun, chaypim juicio qallarín; chaymantataq Diospa wasinmanta hawa huk rebañotapas tinkun. Chayraykun ancha minchha kanan Laodicea Adventismoman kinsa kaq miraypi yaykusqa “llulla” nisqata allinta entiendenapaq; imaraykuchus Diosqa sellakusqan runakunaman Santo Espíritu paramuchkaptin, chay pachallapitaq cheqaq kay munakuyninta mana chaskiqkunaman sinchi pantachiytapas paramun.

Iskay chunka watakuna chunka phisqa watakuna iskay chunka ñawpaq siglo ukhupi “sapa p'unchaymanta” nisqamanta rimanakuypi, huk runaqa, “sapa p'unchaymanta” nisqaqa paganismopaq unanchaqnin kasqanta, allin Millerita yuyayta amachaqmi karqa; payqa F. C. Gilbert karqa. Gilbertqa judiismomanta kutirikusqa karqa, hebreo simita allinta ñawirqanpas rimarqanpas. Payqa hebreo simita yachasqanman hina, Danielpa libronpi pionerokunapa yuyayninta amacharqa. 1910 watapi, kikin watallapim Sister Whiteqa qillqasqanta qillqarqa, chay qillqasqaqa achka chunka watakuna pampasqa kananpaq karqa, chaypi sut'inchaspa nisqa, Daniellspa Prescottpa “sapa p'unchaymanta” nisqamanta qhawariyninkuqa Satanaspa angelkunamanta hamusqanta; chay watallapim Gilbertqa Sister Whitawan “sapa p'unchaymanta” nisqamanta sapallan tinkuyta ruwarqa.

Yachanchik paywan huk rimaykuy kasqanta, chayrayku chaylla p'unchay qhepamanqa (qayantin p'unchay) Panin Whitewan rimaykusqanpa huk pisiyachisqa willakuyta qelqarqan. 1931 watapi A. G. Daniells nisqa runaqa huk nirqan: 1910 watallapim, “sapa p'unchay” nisqamanta, Panin Whitewan huk rimaykuyta rurasqanta. Daniells nisqanman hina, Panin White mana ima tukuy nishqachu saqerqan, aswanpas “sapa p'unchay” nisqa Cristoq santuariopi serviciyoinpa huk unanchasqa kasqantam nirqan. Ichaqa Daniellspa chay rimaykuy kasqanman hina nisqanqa, mana huk “llulla”llachu karqan, astawampis profeciapa “llullan”mi, may kallpasqa pantachikuyta paqarichiq.

1843 hinaspa 1850 hinaspawan mana haykupasqan runakunaqpaq, kayta allinta entiendenanmi ancha importante: 1843 hinaspa sutichasqa hinasqa 1842 watapi rurasqa qarichkaspa, Miller llaqtapi iñiqkunaqa manaraq yachkarqankuchu iskay chunka kimsa pachak watakunapaq willakusqan hunt'akusqanpi pichasqa kananpaq sutichasqa santuarioqa kay pachachu kasqanta, chaytaqa iñirqankum. 1850 hinaspata ruraspa qillqarqanku chayqa, chaymantapacha yacharqanku pichasqa kananpaq santuarioqa hanaq pacha santuario kasqanta. Chayraykum 1843 hinaspapiqa Diospa santuarionmanta mana ima rikch'ayninpas kanchu, ichaqa 1850 hinaspapiqa Diospa santuarionmanta huk rikch'aymi kachkan. Kayqa importante mi, imaraykuchus Daniells nisqa runaqa, Hermana Whitewan rimanakusqanpi payqa 1843 hinaspata payman rikuchisqanta nispas, chay hinaspapi santuario kasqanta sut'inchasqanta nirqan. Chayqa mana hayk'aqpas atikunmanchu karqan, imaraykuchus 1843 hinaspapiqa manam santuario kanchu. Paypa chay rimanakusqan kasqanmanta nisqanqa huk "llulla" karqan.

2009 watapi kay historiata llamk'ashaspa, chay sasachakuyta iskaynin ladunpi qhari runakuna "sapa p'unchaw" nisqamanta Panay Whitewan rimanakuyta ruwasqankuta nispanku yachaspaymi, Ellen White Estate-man correo electrónico nisqawan qillqarqani, tapuspay, 1910 watapi Panay Whitepa rimanakuyinkunata qillqasqa libro-man yaykuy atisqankumanchu. Paykuna kutichimurqanku chay qillqasqa libroqa paykunap stilla kasqanta. Kayqa correo electróniconi hinaspa Ellen White Estatepa kutichiyninmi.

Lunes, 19 de enero de 2009

Maymanpis concernisqaman:

Uyarirqani kani kasqan huk qillqa p'anqa, maypichus qillqasqa kasqa pichus Panay Whitewan rimanakuykunata rurasqaku chaymanta, hinallataq imamantachus chay rimanakuykuna kasqanmanta. Kunanqa munani cheqaqchaspa utaq ñiqispa yachayta, A. G. Daniellspa Panay Whitewan 1910 watapi huk rimanakuy kasqanta "sapa p'unchay" nisqa yachachiy-mantachu. Yachani historiamanta willakuyniyuq kashanta chay rimanakuy ruwakusqanmanta, ichaqa tapukuni maychus kanman huk qillqasqa oficial p'anqapi, maypichus chayta cheqaqtapuni qillqachkanman. Chay pachallataq willawasqañam F. C. Gilbertpas Panay Whitewan 1910 watapi huk rimanakuyta rurasqanta "sapa p'unchay" nisqa yachachiy-manta, hinallataq yachayta munani ichaqa chayta cheqaqchay atikunmanchu huk p'anqawan, paypa yanapaqninkuna chay pacha waqaychasqanwan. Ichapas mana karqachu chay hina huk p'anqa, utaq ichapas kaptinqa manam chay willayta qispichinkichu, utaq ichapas kaptinpas manam atinkichu ñuqapaq chayta maskhayta. Chayrayku, imayna kaptinpas, tapuyta munarqani. Ima yanapayta qoyta atisqaykichikpas ancha hatun yuspagarayniyuq kanman.

Munataki Jeff,

Sulpayki correo nisqaykimanta. Ellen Whitepa puriy ñanninqa sumaqta hunt'asqa willakuywanmi kachkan, paypa cartankunamanta, diario qillqankunamanta, hinaspa rikhurichisqa tupanakuy qillqakunamantapas hap'isqa; ichaqa mana imapas "log-book" hina nisqa kanchu.

Manam mana iskayrayku ñawirirqankichikmi A. G. Daniellspa Ellen Whitewan tinkusqanmantam EGW Biography nisqapa vol. 6-pi, The Later Elmhaven Years, pp. 256, 257. Kay rimanakuymantaqa manam tarirqaykuchu ima sapan qillqasqa willakuytapas. Arí, hap'iyku huk cartata Elder Gilbertmanta, 1910 watapi junio killapa 1 punchawninmanta, chaypi rikuchispa St. Helena-man risaq kasqanta junio 6-9 punchawkunapi, maypichus Ellen White tiyakurqan. Chayllam yanapakuq qillqasqa willakuykunaqa, imaynachus noqaqa yachani.

Diospa bendisuchun—Tim Poirier, Ellen G. White Estate nisqapa Vice Directorin

Manañam kaniqa mana kashanchu ima qillqasqa willakuyqa Daniells-paq hayk'aqpas “sapa p'unchaw” nisqamanta huk tapukuy rimasqanmanta; ichaqa kashanmi Gilbertpa huk carta, chaypi reqsichispa munayninta paypa wasinpi kachkayninmanta soqtamanta isqunniyuq junio killakama, 1910 watapi.

Paní Whitepa kawsaynin qillqasqapi, mayqintaq Ellen Whitepa patrimonionnin rimarin, chaypi willkankunamanta huknin kay Daniellspa tapukuyninmanta sasachakuqman rimarispa, payqa 1910 watapi llullallapi rurasqa tapukuymanta Daniellspa nisqanta qillqarqan:

“Huk ratomanta qhipaman parlakuykunapi, Elder Daniells, W. C. Whitewan C. C. Crislerwan kуска, Ellen White kkillanmanta chiqap imataq niynin kasqanta yachanankupaq munaspa Early Writings nisqanpi willakusqanmantam, payman rirqa hinaspa chay asunto-ta ñawpaqman churapurqa. Daniellskuna apakurqa Early Writings-ta hinaspa 1843 watapa carta-ta. Payqa tiyaykurqa Ellen Whitepa qayllanpi hinaspa achka tapuykunawan tapupayarqa. Kay tinkuymanta willakuyninta W. C. White takyaqchasqa:”

“Ñawpaqtaqa Hermana White-man ñawirqachirqani hanaqpi qosqa rimayta Early Writings nisqapi. Chaymantataq paypa ñawpaqman churani willakuyniykuq profético luych'ata, mayqentachus ministranchikkuna apaykachkanku Danielpa, hinaspa Apocalipsispa profecíankunata sut'inchaspanku. Paypa yuyayninta oqarichirqani santuarioq siq'inman, hinallataq 2300 watayuq pacha-manpas, imayna luych'api rikurirqanku hina.

“Chaymantam tapurqani, kay yachachisqamanta imatapas payman rikuchisqankuta yuyarinmanchu nispá.

“Imayna kutichisqa kutichiynta yuyarispay, qallariqta willarqan imaynatachus wakin umalliqkuna, 1844 watapi kuyuypi kasqankuqa, 2300 wata puchukaypaq musuq p'unchaykunata tariyta kallpachakusqankumanta. Kay kallpachakuyqa karqan Señorpa hamuyninpaq musuq p'unchaykunata churay. Chaymi pantayta apamurqan Advento Kuyuypi kasqakunapurapi.

“Kay pantasqa chinkaypiqa Señormi payman rikuchirqan, nispa nirqan, p'unchaykunamanta hap'isqa hinaspa willasqa qhawariyqa allin kasqanta, hinaspa manam hayk'aqpas huk kutin p'unchay churay kananchu, nitaq huknin p'unchay willakuy kananchu.

“Chaymantan payta mañakurqani niwananpaq ima rikusqankunata wakin “sapa p'unchaw”manta—Príncipe-manta, ejercitomanta, “sapa p'unchaw” qichusqa kasqanmanta, hinaspa santuario urmachisqa kasqanmanta.

«Payqa kutichirqa kay imaymana rasgokunaqa manam musquy rikuypi ñawpaqman churakusqachu paypaq, pacha nisqaqa kasqa hina. Manam pusaqa kayta munarqachu, chay profeciapa wak puntokunamanta sut'inchayta rurananpaq.»

“Chay rimaywan tinkuyqa yuyayniypi ancha sinchita takyarqa. Mana iskayrayaspalla payqa llamp'u simiwan, sut'inchaspa, unayta rimarqa 2300 watakuna pacha-manta; ichaqa wakin profecía chiqninmantaqa upallalla karqa.

“Payqa tukuy mana hark'asqa yuyayta tarirqani paypa mana hark'asqa sut'inchasqa pacha-manta rimayninmanta, hinaspa upallakusqa “sapa p'unchaw” nisqapa qichusqa kasqa manta, santuario urmachisqa kasqa mantapas; chayrayku churasqaña karqa: payman qusqa rikuyqa pacha-manta karqa, hinaspa mana imapas sut'inchasqa chaskirqachu profeciapa wakin rak'ukunamanta.—DF 201b, AGD willakuy, Sept. 25, 1931.” Arthur White, Ellen G. White, volumen 6, 257.

Daniells nisqaqa niqsiqninman hina nirqa payqa 1843 watapi siq'isqa qillqata payman rikuchisqa manta, chaymanta tapusqantaqsi siq'isqa qillqapi mana rikuchisqa santuario-manta. Nirqantaqsi payqa Early Writings librotapa apaspa, achka tapuykunawan qatirqa ima niyta munasqa manta, maypichus sut'inmanta pionerokunapa yachayninta “the daily” nisqa manta allinchasqa chaskirqa, hinallataq chay siq'isqa qillqa Señorpa makinwan pusaqa kasqa manta. Ellen Whitepa churin, Arthur L. Whitepa taytan, mayqinchus kay sut'ichasqa ruwaymanta qillqaq biografota qillqarqa, payqa Daniellswan Prescottwan “the daily” nisqa manta supaypa qhawariyninta chaskisqaña karqa, hinaspaq Daniellspa nisqa manta, tinkuypi uyarisqa manta, testigo karqa. Ruwasqa willakuyninkupi mana allinta qhawarirqankuchu; imaraykuchus 1843 watapi siq'isqa qillqaqa mana ima santuario-taq rikuchinchu, mayqintaq Daniells señañanman karqa.

Huk llullakuymi, entrevista nisqapi rikuchisqa kaq, chaymi llulla simi kasqa manta: Early Writings qillqapi kaq pasajemi “pacha churaymanta” amonestación kasqa nispa. Daniells sutiyoq tapusqa manta nisqanku pasajekaqa kay hinam:

“Rikurqa 1843 watapa tablanqa Señorpa makillanwan kamachisqa kasqanta, hinaspa mana hukman tikrasqa kananpaq kasqanta; yupaykunapas Pay munasqa hina kasqankuta; Paypa makinmi wakin yupaykunapi huk pantasqata hawanpi kachkarqa, pakaspa, chaymi pipas mana rikuyta atinchu karqa, makin chinkachisqa kama.

“Chaymantaraq rikurqa ‘sapa p'unchay’ nisqawan tupaqi (Daniel 8:12) ‘sacrificio’ nisqa simiqa runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqapi kashasqanta; hinallataq Señorqa chayta allin rikch'aypi qosqanta juicio pacha waqaychayta willaqkunaman. Hukllachasqa kay kaptin, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapa runakunaqa ‘sapa p'unchay’ nisqa manta allin rikch'aypi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta qayllanmanta pantasqa chinkaypi, huk rikch'aykunata chaskirqanku, hinaspa tutayaywan pantasqaypas qatirqa. Pachaqa mana pruebay karqañachu 1844 watamanta, hinaspa manam hayk'aqpas yapamanta pruebay kanqachu.” Early Writings, 74, 75.

Willie C. White, paniknin Whitepa churin, “sapa p’unchaw” nisqamanta llulla qhawariyta chaskirqan, chaymanta churin Arthurqa mana hayk’aqpas rurasqa entrevista nisqawan tinkisqa “llulla” nisqata wiñachiyta maskharqan, Early Writings nisqamanta pasajepi kaq willakuyqa sapaqlla hinaspa hunt’asqa pacha churaymanta hark’ana kasqanta rikuchiya munaspan. Chay rimayqa 1930 watakunapi rurasqa karqan, hinaspataq “llulla” nisqap hatun chawpinman tikran.

Chayta rimayta qatiq qillqapi hapiykusunchis.

“23 punchaw sitriymbripi, Señorqa rikuchiwarkani paypa makinta iskay kaq kutita mast’arisqanta llaqtanpa puchuqninta kutichinampaq, hinallataq kay huñunakuy pachapi llamk’aykuna iskay kutita kallpachasqa kananpaq. Ch’iqichisqa pacha-piqa Israelqa maqasqa, llik’isqa karqa; ichaqa kunan huñunakuy pachapiqa Diosqa llaqtanta hampinqa, watanqa. Ch’iqichisqa pachapi, cheqaq kayta mast’arinapaq rurakusqa ch’amakuykunaqa ancha pisilla ruwayniyuq karqa, pisillata utaq mana imatapas hunt’achirqachu; ichaqa huñunakuy pachapi, Diospa makinqa llaqtanta huñunampaq churakusqa kaptin, cheqaq kayta mast’arinapaq ch’amakuykunaqa munasqa rurayninta hunt’anqa. Llapanmi huk sonqolla, sinchi munaywan llamk’ayninpi kanan. Rikurqani, p’enqaymi mayqenpas ch’iqichisqa pachaman qhawarispas chaypi kaq ejemplokunawan kunan huñunakuy pachapi kamachikunanchispaq rimayqa; imaraykuchus Diosqa kunan ñawpaq chay pachapi rurasqanllatachu noqanchispaq ruranman chayqa, Israelqa hayk’aqpas mana huñusqachu kanman karqa. Cheqaq kayqa huk qillqapi uywarisqa kananpas, willakusqa kanan hina, chayjinataqmi ancha necesario.”

“Señorqa rikuchiwarkani 1843 wataq cuadroqa paypa makinenwan pusasqa kasqanta, hinaspa manam mayqan partinpas hukman tikrasqa kananpaqchu; yupaykunaqa imaynatachus pay munarqan, chayhinam karqan. Paypa makinqa huk yupaykunapi pantasqa kasqanta patanpi karqa, chaymanta pakasqa karqa, chayrayku mana pipas rikuyta atirqanchu, paypa makinqa qichusqa kaman.”

“Chaymantataq rikurqani ‘Sapa p’unchay’ nisqaman hina, ‘sacrificio’ simiqa runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqasqa texto-man perteneci-sqanta; Señor-taq allin qhawariyta qorqan juicio hora waqyakuqkunaman. Hukllachasqa kay kasqan pacha, 1844 manaraq chayamuchkaptin, casi llapanmi hukllachasqa karqaku ‘Sapa p’unchay’ nisqapa allin qhawariyninpi; ichaqa 1844manta pacha, pantasqa kaypi, wakin qhawariykunata hap’ipakusqaku, hinaspa tutayaywan pantasqa kay qatiq hamusqa.” Review and Herald, November 1, 1850.